

**Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
Факультет соціальної та психологічної освіти
Кафедра психології**

Шулдик А.В.

Шулдик Г.О.

**ФІЗІОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ПСИХІКИ
Методичні рекомендації для студентів
закладів вищої освіти**

Умань-2018р

УДК 159.9 (076)

ББК 88.№ я 73.

Рецензенти:

Діхтяренко С.Ю. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Данилевич Л.А. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Рекомендовано до друку вченою радою факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (пр. № 1 від 29 серпня 2018р)

Шулдик А.В., Шулдик Г.О. Фізіологічні механізми психіки: Методичні рекомендації для студентів закладів вищої освіти / Шулдик А.В., Шулдик Г.О. – Умань: «Візаві», 2018. – 30 с.

Методичні рекомендації призначені для студентів закладів вищої освіти різних спеціальностей. Вони можуть бути використані студентами під час вивчення навчальної дисципліни “Загальна психологія”. Ними можуть користуватися також вчителі, психологи закладів середньої освіти.

© Шулдик А.В., 2018

©Шулдик Г.О., 2018

ЗМІСТ

1. Структура і функціонування центральної нервової системи людини. Блоки мозку.....	4
2. Мозок і людська психіка в єдності.....	11
3. Рефлекторна природа психічного як властивості нервової системи.....	17
4. Іррадіація та концентрація нервових процесів. Закон взаємної індукції за І.П.Павловим.....	22
Список рекомендованої літератури.....	30

1. Структура і функціонування центральної нервової системи людини. Блоки мозку.

Упродовж тривалої еволюції органічного світу – від найпростіших одноклітинних тварин до людини – фізіологічні механізми поведінки постійно ускладнювалися. Зокрема, в одноклітинного організму єдина клітина виконує всі функції життєдіяльності. Це орган, що відчуває, рухається, здійснює травлення. Звичайно ж, його можливості дуже обмежені. У більш високоорганізованих тварин відбувається спеціалізація органів, пов'язана з появою клітин, єдиною функцією яких стає сприйняття сигналів (*це рецептори*). Інші клітини беруть на себе м'язову роботу або секрецію різних залоз (*це ефектори*). Але спеціалізація розділяє органи і функції, а цілісна життєдіяльність організму вимагає безперервного зв'язку між ними, чого досягають завдяки центральній нервовій системі, яка працює як єдине ціле.

У всіх хребетних загальний план будови нервової системи однаковий. Основний елемент нервової системи – ***нервові клітини***, або ***нейрони***. Нейрон складається з тіла клітини і відростків, назва яких *дендрити* (сприймають збудження) та *аксон* (передає збудження). Контакт аксона з дендритами або тілом іншої нервової клітини називають *синапсом*. Синапсу надають вирішальне значення у поясненні механізму встановлення нових зв'язків у нервовій системі.

Центральна нервова система (ЦНС) складається зі *спинного і головного мозку*. Різні її частини виконують різні види складної нервової діяльності. Що вище розташована та чи інша частина мозку, то складніші її функції. Найнижче розташований спинний мозок – він регулює роботу окремих м'язових груп і внутрішніх органів. Над ним розміщений *довгастий мозок* разом з *мозочком*, що координує складніші функції організму (вони втягують у спільну діяльність великі групи м'язів і цілі системи внутрішніх

органів, що здійснюють функції подиху, кровообігу, травлення тощо). Ще вище розташовано відділ центральної нервової системи - *середній мозок*, він бере участь у регуляції складних рухів і положення всього тіла. Довгастий і середній мозок разом утворюють *стовбурну частину* головного мозку.